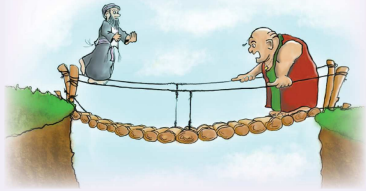

פרק א'

יחידה 4 - ה' מצווה את יהושע על הכיבוש, על ההתנחלות ועל לימוד התורה (א'-ט')

9 ספר יהושע | פרק א'

4. התבוננו באיור שלפניכם וענו: מה ההבדל בין "חזק" ל"אמיץ"?

שאלות חשיבה: מה אפשר ללמוד על התפקיד שהתמנה אליו יהושע. אם הקב"ה מרבה לחזק אותו?

5. ציינו את הפסוק שממנו אנו למדים על חשיבות לימוד התורה.

שאלת המגמה: יהושע קיים את מצוות ה' ועסק כל חייו בתורה. דניאל רוצה ללכת בדרכו של יהושע אך מתקשה בדבר חזק לנורה. כיצד יוכל דניאל ללכת בהצלחה בדרכו של יהושע? הציעו לו רעיונות!

8 ספר יהושע | פרק א'

פרק א'

ספר יהושע		חלוקת הארץ		כיבוש הארץ		הכניסה לארץ	
סוף ספר יהושע	המבנה	קני	קני	החלקה	המשך	ראשית הכיבוש	הכניסה לארץ
הבית בשכם	צוואת יהושע	הקולס	הקולס	בשילה	סיכום	הכניסה לארץ	הכניסה לארץ
כד	כג	כב	כא	כ	יח-יז	יח-ט	יח-א

יחידה 4 - ה' מצווה את יהושע על הכיבוש והתנחלות ועל לימוד התורה (א'-ט')

השלימו:

1. כיצד מוננה משה בפסוקים? _____
2. כיצד מוננה יהושע בפסוקים? _____
- א. (פס' ב') מה ציווה ה' את יהושע מיד לאחר מות משה? _____
- ב. (פס' ד') מה יהיו גבולות הארץ? _____
3. א. מהן מילות העידוד שבאו לחזק את יהושע? _____
- ב. (רש"ת) כמה פעמים נאמרות מילים אלו בפסוקים ו-ח? _____
- ג. מה הם שלושת התפקידים שקיבל יהושע שעליהם נאמרו לו מילים אלו? _____

מילים:

הקדמה

משה רבנו, עבד ה', מת. יהושע נבחר להנהיג את עם ישראל אחריו. בפסוקים אלו בא לידי ביטוי המעבר מהנהגת משה רבנו להנהגת יהושע, ובהם הקב"ה מחזק את יהושע בתפקידו החדש ומייעד לו משימות גדולות וחשובות.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע יהושע צריך דברי חיזוק כה רבים?
2. מה ההבדל בין להיות "חזק" ובין להיות "אמיץ"?

1 ניתן לכוון את הילדים לכך שיש קשר בין שאלה א' לשאלה ב'.

אפשרויות למענה ולדיון

הקב"ה מחזק את יהושע במילים "חזק ואמץ" שלוש פעמים לאורך כל הפרק (פסוקים ו', ז', ט').
 חכמים לימדו כי כל חיזוק הוא כנגד תפקיד אחר מתפקידו של יהושע: 1. כיבוש הארץ. 2. לימוד התורה - להמשיך את מסירת תורת משה לעם ישראל. 3. הנהגה - להצליח בהובלת העם.

ישנן מספר סיבות אפשריות מדוע יהושע צריך חיזוק:

1. ייתכן שיהושע חושש מהתפקיד הגדול שהוטל עליו, ולכן הקב"ה מרבה לחזק אותו. עצם הכניסה לתפקיד ששימש בו משה רבנו, שהוא אדון הנביאים, אינו פשוט כלל וכלל.
2. ייתכן שיש חשש שמא העם לא ירצה לקבל את מנהיגותו של יהושע.
3. יהושע נוטל על כתפיו משימה קשה, הכוללת להוביל את העם לתוך ארץ שמעולם לא היה בה, וזאת לאחר מלחמה קשה נגד עמי הארץ.

שלוש סיבות אלו מרוכזות בפסוק - "לא יתיצב איש לפניך כל ימי חייך כאשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזבך" (פסוק ה').

כלומר:

א. אף אחד לא ימרוד בך.

ב. כמו שהייתי עם משה רבנו אהיה עמך, ולא יהיה נביא ומנהיג אחר בלעדיך.

ג. אל תחשוש מפני המלכים שאתה יוצא להילחם בהם.

לאור רעיון זה מובן מה היחס בין 'אמיץ' ל'חזק'. המילה 'חזק' מתארת את גבורת הגוף במלחמה הפיזית עם עמי כנען, ואילו המילה 'אמיץ' מתארת את גבורת הלב בהנהגת עם ישראל כך שכל אחד מהעם יהיה מרוצה ושהכול יקבלו את הנהגתו של יהושע.

הקב"ה מזהיר את יהושע שלא יזוז ימין ושמאל מדרך התורה, וכן "לא ימוש ספר התורה הזו מפניך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל" (פסוק ח'). כלומר, אף שתתעסק במלחמות ובהנהגת עם ישראל, לא תתבטל מן התורה ואז תצליח, 'תשכיל', במעשיך. גם חכם גדול יכול לטעות, אך אתה תצליח במעשיך כיוון שתלך לאורה של התורה ובהזדרכתה.

המסרים העולים מן היחידה

1. **חיזוק בלימוד תורה:** הקב"ה מחזק את יהושע בלימוד התורה ובקיום המצוות. נלמד אנו להתחזק ללמוד יפה ובקשב רב בשיעורי תורה, וכן נתחזק קיום המצוות, כגון לא לשכוח לברך לפני האכילה ואחריה, לקיים מצוות ציצית, להתפלל כל בוקר ובכוננה וכו'.

2 במילה 'ימין' כוונתו היא שלא יוסיף על דברי התורה משלו, ובמילה 'שמאל' הכוונה שלא יגרע מדברי התורה (רלב"ג).

2. **חשיבות חיזוקים:** הקב"ה מחזק את יהושע ברגעי ההתחלה. החיזוק ברגעי ההתחלה הוא דבר חשוב ביותר. זהו השלב שבו האדם עומד, בדרך כלל, בפני האתגרים הקשים ביותר.
3. **לקיחת אחריות:** יהושע מקבל על עצמו אחריות גדולה מאוד, והיא הנהגת עם ישראל. יהושע מלמד את כולנו לקחת אחריות גם מול אתגרים קשים ולהתאמץ בעבודת ה'.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. **שאלת הפנמה:** יהושע קיים את מצוות ה', ובכל רגע פנוי היה לומד תורה. דניאל רצה ללכת בעקבות יהושע, אך הוא התקשה בדבר. דניאל צריך עזרה. כתוב כיצד יוכל דניאל ללכת בהצלחה בדרכו של יהושע.
2. בחוברת מופיעות שתי תמונות. באחת מהן מופיע ציור של בריון מפחד ממהו ובשנייה ציור של ילד בעל ממדים נורמליים, שאינו מפחד מפני אותה סכנה. נדון עם הילדים מדוע הילד אינו מפחד ממה שהבריון מפחד?
3. האם לדעתכם הגבורה של יהושע הייתה תלויה בגבורה פיזית ('חזק') או בגבורת הלב ('אמץ')?
4. אפשר להכין שלט גדול, והתלמידים יצבעו את המילים שבשלט. השלטים יישאו פסוקים מרכזיים מהפרק, כגון "והגית בו יומם ולילה", "חזק ואמץ", "כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תֵּדְרֹךְ כִּי רַגְלְכֶם בּוֹ לְכֶם נִתְּתִיר", "לא תִּיצֵב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ", וכו'.

יחידה 5 - דברי יהושע לשוטרי העם ולשבטי עבר הירדן ותשובת שבטים אלו (י'-י"ח)

11 ספר יהושע | פרק א'

8. מה מזכיר יהושע לראובן, גד וחצי שבט המנשה? הקיפו בעינול את התשובה הנכונה:
 א. שעליהם לבנות מזבח בהר עיבל.
 ב. שעל כל השבט לעבור חלוצים לפני העם ורק לאחר מכן לנחול.
 ג. שהם יכולים לנחול את חלקם לנשים וילדים ולעבור חלוצים לפני העם.
 ד. שעליהם להקפיד לשמור את המצוות בכל מקום.

10 ספר יהושע | פרק א'

יחידה 5 - דברי יהושע לשוטרי העם ולשבטי עבר הירדן ותשובת שבטים אלו (י'-י"ח)

6. לפי הנאמר בפסוקים, האם השבטים ראובן, גד וחצי מנשה קיבלו את דברי יהושע? הוכיחו מהפסוקים.

7. לאור הכתוב בפסוק י"א, תנו כותרת לאזור שבמסגרת.

הקדמה

הכנות לקראת היציאה לדרך - עם ישראל מתכוונן לקראת היציאה למסע הכיבוש. לקראת מה עליו להתכונן? מה עליו להכין לקראת המסע? כיצד יתכונן לקראת המלחמה?

שבטי עבר הירדן - בהקדמה לספר עסקנו בשבטים אלו, שקיבלו את נחלתם בעבר הירדן המזרחי בתנאי שיסייעו לאחיהם במלחמתם. לקראת מעבר הירדן יהושע מכין אותם ודורש מהם לעמוד בתנאי שהבטיחו למשה. מדובר בתנאי לא פשוט, שכן המלחמה עתידה להיות ארוכה ומסוכנת. מה תהיה תגובתם?

עיסוק בתכנים המרכזיים ובפרשנות

נקודות לדיון

1. אחרי ארבעים שנה במדבר, עומדים ישראל להיכנס לארץ. מה לדעתכם התחושות לקראת הכניסה לארץ?
2. במה שונה ההתנהגות בארץ לעומת ההתנהגות במדבר?
3. מדוע צריך להזכיר לשבטים את התנאי שנעשה עם משה?
4. האם תשובת שבטי עבר הירדן מפתיעה? מה מיוחד בה?

אפשרויות למענה ולדיון

הציווי הראשון של יהושע כלפי העם הוא שיכינו להם צידה לדרך. העם צריך לדאוג לעצמו. הם כבר אינם מתהלכים במדבר, שבו לא נדרשו לדאוג לעצמם והכול הגיע מאת הקב"ה. בארץ ישראל החיים בצלו של הקב"ה הנם נסתרים ומתגלים דרך מעשה בני אדם. בארץ, כשעובדים את האדמה, הקב"ה מוריד את הגשם, כשנלחמים על הארץ הקב"ה מסייע במלחמה.

כחלק מההכנות לכניסה לארץ יהושע נדרש להזכיר לשבטי עבר הירדן את התנאי שעשו עם משה, שייכנסו לארץ עם הלוחמים ויכבשו את עבר הירדן המערבי יחד עם שאר שבטי ישראל. ייתכן שיהושע צריך להזכיר להם את התנאי כיוון שכל דברי השבטים נאמרו למשה, ולכן עולה השאלה האם מחויבים בתנאי זה גם ליהושע? השבטים מדגישים את נאמנותם למנהיגותו של יהושע. דבריהם מאוד מפתיעים, כיוון שהיחס ליהושע הוא כמו למלך, שכל מי שעובר על דבריו חייב מיתה (רמב"ם הלכות מלכים פרק ג', הלכה ח'). התנהגות כזו לא מצאנו אפילו ביחס למשה רבנו.

המסרים העולים מן היחידה

1. **ערבות הדדית** - שבטי עבר הירדן יוצאים ראשונים ועוזרים לכבוש את ארץ ישראל, אף שהם אישית לא ינחלו שם.
2. **כבוד למנהיג ישראל** - שבטי עבר הירדן מתייחסים ליהושע בכבוד רב, אף שהוא מנהיג חדש.
3. **יחס למצוות ה'** - השבטים אינם מתעצלים במשימתם אלא יוצאים בראש מחנה הלוחמים. התנהגות זו מלמדת אותנו על גבורה וזריזות למשימות שאנו צריכים לבצע.

חלק ד' - הצעות להמחשה ולהרחבה

אפשר להראות בהגדלה מפה של אזור ערבות מואב, שנמצא מול ירדן יריחו, ועם ישראל חונה בשיטים. אחר כך אפשר לבקש מהתלמידים למתוח קו מהשיטים לאזור נהר הירדן, שבו חוצים את הירדן. נספר לתלמידים על מורה חדשה שהגיעה לכיתה וכל התלמידים עשו בלגן בשיעור. ניתן לדון עם התלמידים כיצד התלמידים יכולים לעזור לעצמם לקבל את סמכותה של המורה החדשה.